

מיה מריץ את

גברברי?

כ שאני חושב על "הגברברי, עולה לי נגד עיני תמיד דמותו של דני. פגשתי לראשונה בסוף, על שפת ימה של תל-אביב. הוא נשען לגוק בוקס נוצץ, ובחזית פיו היתה תקועה סיגריה. מעיל קצר בעל צווארון פרווה, בלוגינס אמריקאיים מקוריים, שיער חום ארוך, עיניים אפורות רעבתניות. הגברברי, בן 17-16, עמד ללא תנועה וספג בהנאה מרוכות את צלילי הרוק המחרישים, שבקעו מתוך הפאטיפון האוטומטי הענקי. התקליט נגמר. הכנסתי מטבע לגוק בוקס והלחצתי על כפתור כלשהו. יללת גיטארה חשמלית רטטה בהיסטריה באויר הדחוס של הטי. דני הוציא מכיס חולצתו חפיסת לאקי סטרייק, דג את הסיגריה האחרונה, מעך את החפיסה לכדור והשליכה מחוץ לפתח החנות, אל המדרכה. את הסיגריה הדיח בפתחו הצית מקודמתה, שהיתה תקועה עדיין בין שפתיו.

שלוש-ארבע פעמים חזרנו ונפגשנו. תמיד באותו מקום, תמיד באותן שעות הבוקר הי מאוחרות. פעם הצעתי לו סיגריה, פעם אחרת לחצתי על כפתור הגוק בוקס לפי בחירתי. (זה התקליט הכי חוש בעיר!) ופעם נתתי לו להרחיח ממני חצי לירה במישק כדורגל. הוא נראה כבן משפחה טובה, ובדרך כלל היתה הלירה מצויה בכיסו האחרון. שאלתי את עצמי: מה מריץ את דני? מה דוחף אותו להסתלק מן ה' גימנסיה כדי לטבול באוירה הקדחתנית, רח'

מוכן לשמוע את שופן לפעמים. אבל כשאני רוצה ליהנות, אני מנגן תקליט של ג'אז. הוא עזב את התנועה.

★ ★ ★
הרחוב פולש לבית

אין ביתו של דני הבית היחיד בישראל הפולט את בנו לרחוב. התערות חיי המשפחה אף אינה תופעה יש-ראלית מובהקת. זהו תהליך עולמי, שהתגבש בדורות האחרונים. המשפחה שוב אינה מעגל סגור ומושלם, בו יש מקום מוגדר לכל נפש. פעם היה ברור לילד כי אביו הוא ראש המשפחה, כי הוא המפרנס והוא הסמכות העליונה בבית. האם טיפלה בילדה, סיפקה לו את החום והרוך; דודים, סבתות ואחים סיפקו צרכיו החברתיים.

עתה התפוררה מסגרת זו כליל. האם החלה לובשת מכנסיים וגם היא יוצאת לע' בוד. התעניינותם של ההורים התרכזה יותר ויותר מחוץ לבית: במקום בילוי בחוגי המשפחה התפתחו חיי חברה ובידור מגוונים. מספר הילדים בבית נעשה קטן יותר, וחלקו של הילד בחיי ההורים הצטמצם אף הוא. יחד עם יציאת ההורים מן הבית, חלה גם פלישה של הרחוב אל תוך הבית: העתון, השבועון המצוייר, הרדיו (ובארצות רבות הטלביזיה) מילאו את החלל הריק החינוכי והרוחני שנשאר בנפש הילד. הם יצרו מושגים חיים, אידיאלים חדשים — כולם קשורים אל החוץ — אל מועדון הנוער במקרה ה' טוב, או אל הקולנוע והכנופיה השכונתית במקרה הפחות טוב.

בישראל התחסף לתהליך עולמי זה סיבוך המיוחד לה. כרץ הגירה. משפחות שעלו מארצות האיסלאם היו בנויות בעיקרן על בסיס פאטריארכאלי. האב היה הכל. המצ'י

ברחוב ארוורוב ביום-הכיפורים האחרון. עקרונות הדת לא עניינו אותם במיוחד. משכה אותם הזדמנות לבצע מעשי אלימות. הם ניפצו את שמשותיהן של שלוש מכרזיות, מהן מכונות אחת של דיפלומטים זרים.

והמורים שלכם, שאלתי, אינם משיגים עליכם? אינם מתעניינים במעשיכם אחרי שעות הלימודים? האין ביניהם המעודדים הקמת חוגים לדרימה או לאמנות, למשל? דני נראה מופתע מאד מן השאלה. "מנין יהיה זמן למורה אחרי שעות הלימודים? הרי הוא מוכרח לתת שיעורים פרטיים בשביל להתקיים!"

מאת שלום כהן

אם בית-הספר לא יכול היה לספק לדני מסגרת חברתית חיובית — מה עם תנועות הנוער? "דוקא ניסיתי", סיפר, "הייתי כמה חודשים חבר בקן השומר הצעיר ברחוב בוגרצ'וב. אבל ראיתי מהר מאד שהם חיים בעולם אחר. ציונות, מלחמת מעמדות, הג' שמה חלוצית. לי לא היתה כל כוונה לצאת לקיבוץ. אני חושב שכיום אפשר להיות חלוץ גם בתור טייס-סילון בחיל-האוויר."

הריקודים העממיים נראו לדני תפלים; ה' איסור לעשן נראה לו כסימן של חוסר-בגרות. הוא המשיך לבלות בחברה סלונית, הרבה להתחכם עם חבריו על נושאים אלה. "פעם-פעמיים קרא לי המורץ לבידור, וניסה להסביר לי שאלה דרכים לא טובות, ושה מוביל לשחיתות. הריקודים העממיים, לדב' ריו, הם ביטוי לאומה צעירה והצ'א-צ'א-צ'א הוא סימן להתנהנות. אבל מה אני יכול לעשות? ריקוד עממי בשבילי הוא מלאכותי. רוקנרול — זהו קצב החיים של היום. אני

יית'העשן של הריקים? את התשובה קיבלתי שלובים-שלוים — תשובה שבשינויי תנאים ורקע יכלה להתאים ל-80% מן הגברברים שפגשתי.

★ ★ ★
גנבים בלילה

אביו של דני הוא עורך-דין מצליח. אילו אמר לו משהו, כי יתכן מאד ש' בעוד שנה-שנתיים יצטרך להגן על בנו שלו בפני בית-משפט, היה מודוע. שהרי אין הוא מונע דבר מבנו. הוא נותן לו את הכל: האבטאב, בית-ספר יקר ומפורסם, חדר משלו בביתם הנה, דמי-כיס גבוהים, מאד, בגדים יקרים לפי טעמו של הבן, ה' רשות להזמין אליו חברים וחברות כרצונו. אולם כל אלה אינם מספקים את דני. "כמי עט שאינני רואה את אבי, או שהוא באי הביתה תיקים שיוכל לעבוד עליהם בלילה — ואז אסור לנושם — או שהוא מחליף את החליפה ויוצא עם אמא לאוה קונצרט או מישק ברידג', כאשר מחליפים האב והבן דעות, חוזר האב בלי הרף על ה' משפט "כש אני הייתי בגילך...". באותם ימים אידיאליסטיים היה האב חלוץ צינית, איש הגנה מסור, לוחם למען משהו. הבן משהו את העבר היפה עם מה שאביו הינו כיום — קרייריטס המודד את הכל באמת הלירה. ההשואה מעוררת בו סלידה צינית. "מה עושה אמו של דני? אמא? עסוקה כל הזמן עם מגביות, בתי-חיתומים והשד' יודע מה שהן עוד עושות בו-צ'א". היא כה בטוחה שדני שלה כבר בתור גדול ויכול לטפל בעצמו, עד שאינה רואה כי הוא זקוק לטיפול, לא פחות מהחיתומים במוסד ויצ'א. את החיים החברתיים החסרים לו בבית הוריו יכול היה דני למצוא בבית-הספר. ואמנם יש לו שם חברים. לא התלמידים הטובים והמושגעים כי אם התוססים וה' סוערים. לראגן אתם מסיבת-ריקודים, לצאת אתם לציד-חיתוכות ברחוב דיונוף, או אפילו לבלות אתם כמה שעות בטורים.

ערב אחד עברו, לשם ספורט, מרחוב גורדון עד אחרי קולנוע תל-אביב, וסחבו את כל האנשינות והמגבים של המכונות שחננו שם. "זה היה צחוק גדול. 16 ווישרים וארבע אנשינות סחבנו", גילה לי דני. "לא ידענו מה לעשות בהם, אז החלטנו לזרוק אותם לפח אשפה. אבל אחד החברה ארז: בואו נעשה קונץ. נרכיב ווישרים לא-מתאימים למכונות. זה ישגע את הנהגים". ה' כמנו. הסכנה שמישהו יתפוס אותנו דוקא כשאנחנו מתוירים רכוש גנוב משכה אותנו יותר מהסכנה שבסתיבה עצמה." בודיפה אחר המתח והקונץ המוצלח, ה' קימה אותה תבורת גברברים מחוסר אונים

הליפגש

אחת מחנויות טיר, לאור ימח של תל-אביב, בשטח מאוחרת של הלילה.

אות החדשה — ערעור מעמדו של האב כמפרנס יחיד, אי-התמצאותו בשפה החדשה ובמינהגים החדשים של הארץ, השתחררות האשה — כל אלה הורידו את ערכו בעיני בניו. את מרירותו העביר האב אל בניו. גם עולים מאירופה עברו משר — משר ה' שינוי במעמד. הם מצאו את עצמם מחוסרי-בסיס בסביבה החדשה, וניטלה מהם הילת הסמכות-העליונה, החינוכית אצל הורים. מי מילא — אם בכלל — את מקום האב כסמל מדריך ומחנך? העובדה היסודית ה' מחרידה היא שלא ניתן לילד כל תחליף, והוא היה צריך למצוא אותו בעצמו. לרוב מצא אותו בגיבורי הסרטים או בראשי-כנור פיות הגברברים. תחת הערכים הישנים של מסורת דתית וחינוך משפחתי קיבל הנער העולה ערכים חדשים: השאטארה; הרדיפה אחרי המותרות שבסרטים; הקשיחות ההפגנה תית; השחצנות, הפחד המסתתר תחת מעטה של חיצוניות מופרות. כך הצטרף הנוער העולה אל מעמד הגברברים.

★ ★ ★
מן הפרברים — לצפון

לד לפני כמה שנים, התנהלו חיי הערים הגדולות בתוך אזורים מוגדרים היטב. נערי הפרבר בילו את זמנם בתוך השכונה, בני-המעבדות חיו את חייהם סביב ביתם. ואם יצאו מתוך גבולות הפרבר או המעברה, עשו זאת בלהקות — מעין פלישה-בכוח אל שטח אויב. בשכונת התקעה ושכר' נת שפירא בתל-אביב, למשל, נוסדו והת' פתחו כנופיות מאורגנות היטב של גבר' ברים אשר עברו לא פעם על החוק. בתי-הקפה של שכונת התקעה היו מלאים חבר' רות רועשות עד לשעות המאוחרות של הלילה, ותיגרות ידיים או סכינים היו תופ' עה שיגרתית. כיום שוקטות השכונות. גבר' בריחן יוצאים לבלות על שפת הים או ב' כיכר דיונוף.

ושם, בצפון העיר, פוגשים גברברים אלה — יצורי המצוקה הספית-ההתערעורת ה' משפחתית עקב העליה, והצפיפות בבית — בסוג השני של גברברים: בני הטובים שאין הורים, מדריכים או מורים המתעניינים במה שמתחולל בקירבם. שני הפלגים מוצאים לשון משותפת איש עם רעהו, כשם ש' הוריהם לא ידעו למצוא. כי בעייתם בעיה אחת, שיעמומם זהה.

בעמודים הבאים מתפרסם סיפור על פני' שה כוו, בין בני השכונה לבין בני הצפון. הוא מתפרסם מפני שהוא מבהיר יותר מכל ניתוח מדעי מה מריץ את הגברברים אל זרועות הסכנה והשחיתות, אל גבול החוק — ואף מעבר לו.

התאספו במקרה ליד תיבת מוסיקה איטומית באחת מחנויות הטי. בתמונה, שצולמה בשנה 11 בבוקר, במצלמה חבויה של העולם הזה, נראים: חייל בחופשה, שני נערים בני 15-14, נער גילי המנסיה ובחור מבוגר יותר.

החברה

בשכונת הכא יפרסם "העיונים ה' זה" את הפרק השלישי בסדרה, כו יתאר מה קצרה הדרך מן "הספורט" הגברברי, אל הפשע.